

Vychovatelské Listy.

Hlas učitelů katolicky smýšlejících.

„Aniž se nazýváte mistři: nebo jeden jest mistr váš, Kristus,“
Mat. 22, 16.

Boj proti alkoholismu.

Alkoholismus jest jedna z největších překážek pokroku a mravnosti. Jest to fakt všeobecně známý, jehož netřeba zvláště dokazovati. Tím smutnější je úkaz, že v našem národě českém rádí měrou úžasnou. Zajděme si do idyllické vesničky valašské a pozorujme bedlivě lid, jemuž se říká: bodrý, nezkažený. Mezi ním rádí kořaleční mor strašně, a za ním jde celá řada družek — nepravostí. Hůře jest ještě v místech průmyslových. Tam pije se tak, jakoby ona místa, kde oběti velkokapitalismu se přinášejí, měla býti úplně vyhlazena jedem alkoholem s povrchu zemského. Mezi inteligenci není mnohem lépe. Počítejme, kolik národních a vlasteneckých slavností se u nás v každém městečku ročně pořádá a jak statečně se na nich pije, třeba ne obyčejná kořalka, ale alkohol v jiné formě. Ba dospěli jsme již v »pokroku« tak daleko, že mnohde nešťastný Hus oslavován bývá pitkou, a při tom se řeční o pokroku a osvětě. Není divu, že spějeme neutěšené budoucnosti vstříc.

Sjezdy osvícených a šlechtných jednotlivců postupu alkoholismu nezadrží. Mluvte si alkoholíkovi slovy andělskými o škodlivém účinku alkoholu na ústroje tělesné, na mozek a nervy, na mravnost, na hospodářské a sociální poměry, přisvědčí vám, ale bude pít dále. Již se nemírné pití tak vžilo, že davy vzdělců i nevzdělců nemohou bez něho žít. Ba společnost si nalhává, že požívání alkoholu je jednotlivci a jeho zdraví prospěšno a nezbytno.

Pozorují-li postup alkoholismu v naší vlasti, tane mně tu na mysl vzdálené Švédsko. V letech: 1775—1830 pilo se ve Švédsku mnoho, lid byl skoro stále v hostincích a následky toho byly hrozné. Tu sám stát nejen že přestal pijanství podporovati, nýbrž se vším důrazem začal je potírati. Kořalku bylo zakázáno páliť doma. Roku 1865 zaveden byl t. zv. gothenburský systém. Záleží v tom, že v obci zřídí se akciová společnost, které náleží prodej všech lihovin v místě. Akcionáři dostávají 5% ze svých peněz, ostatní všecek zisk věnuje se na všeobecné dobré účely. Prodávači mají určitý pevný plat, nezáleží jim tudíž na zvýšení konsumu lihovin. Výčepy jsou zároveň jídelnami, a hlavní výdělek mají prodávači společnosti na jídle a pivu, které nespravuje společnost. Následek toho je, že ve Švédsku spotřeba kořalky klesla, spotřeba piva se zvýšila.

Vedle toho působí ve Švédsku mnoho spolků abstinence, které bojují i proti pití piva. Největší a vedoucí je spolek temperenciářů, mající dnes 100.000 členů.

Národ, jenž před 100 lety platil za nejopilejší národ, nabývá dnes pověsti nejstřídmějšího národa na zemi. Tomu odpovídá také duševní i hmotný pokrok lidu švédského. Švédsko dalo v poslední době lidstvu tak velké duchy, jako sotva která jiná země.

Těžko však proti alkoholismu bojovati tam, kde stát maje z alkoholu bohaté příjmy, sám alkoholismus podporuje.

U nás za nynějších poměrů nejučinnější boj proti alkoholismu vésti může škola. Učitel a kněz svým příkladem a slovem mohou se státi apoštoly pravého pokroku ve svém působišti. Ale příklad musí předcházeti slovo. Zdrž se pít sám, a pak téhož žádej na jiných. Tu zase na venkově působení knězovo i učitelovo je daleko snadnější, nežli v městě.

Hlavní zřetel dlužno obracet k mládeži. Zachráníme-li mládež, zvítězíme. Vyrostete-li na troskách pokolení slabého potomstvo silné, mravně silné, netřeba se báti o budoucnost našeho národa.

Mnoho vykonali missionáři. Jsou osady, kde lid kořalky nepije, poněvadž to slavně slíbil před oltářem působením missionářů. Neznám společnosti jiné, která by téhož byla docílila.

Dobrodincové škol chtějí nám dáti morálku vědeckou. Vizme, jak by ta vědecká morálka vypadala. -- Kolikrát střetli se na sjezdě vídeňském »mužové vědy«, jední tvrdíce to a druzí pravý opak. Kde tedy vzíti pevný základ »vědecký« pro nauku o střídmosti, mírnosti, když mužové vědy sami si ostře odporují! Zde nepomůže, nežli Bohem posvěcená mravouka křesťanská. Ta dovede vypěstiti pevné zásady v útlých duších, dovede také člověku poskytnouti síly, aby dle těchto zásad jednal.

Na jeden blažený okamžik svého života nezapomenu nikdy. Dostal jsem se do obce, kde kořalka byla denním nápojem mnohých rodin. Pili dospělí, pily i děti. Zahájil jsem ihned boj proti ní, ovšem ve škole. Vyhlásil jsem dětem zhoubný vliv lihovin na veškeré štěstí člověka, ale nezapomněl jsem jim říci, jak těžce hřeší, kdo se pítí oddává. Později měl jsem příležitost nahlédnouti do hostince dělnictvem o výplatě přeplněného. Sám nepozorován, pozoroval jsem otce, kterak opětovně nutil svého chlapce školáka, podáváje mu láhev, aby se napil. Chlapec rozhodně odepřel. — Odměna to pro učitele jistě sladká.

Opakuji: nestačí nikterak upozorňovati na zhoubný účinek alkoholu, třeba předcházeti dobrým příkladem, v dětech vytvořiti pevné základy křesťanské mravnosti a pak i v tomto boji zvítězíme. Neútočí to práce jednoduchá ani snadná. Také neočekávej nikdo za tuto svoji činnost pochvalných uznání. Daleko cennější pochvalného uznání bude vděčná vzpomínka na dobrého učitele v srdcích budoucího, lepšího pokolení. A.

Sluší-li vdaným učitelkám vyučovati? *)

Píše učitelka.

»Posel z Budče« ve 23. čísle svém přináší úryvek ze »Ženských Listů«, kde prý píše učitelka pro svoji pravdu zajímavé tyto řádky: »Chceme zrušení celibátu. Jest to prý thema choulostivé, nemístné pruderie i v našich vlastních řadách se tomu úzkostlivě vyhýbá. Smutný to věru úkaz, kam až lidstvo dospělo!«

*) Rádi i odchylná mínění uveřejníme.

»Vrcholení lidství — dáti vznik novým tvorům — tyto přirozené čisté poměry nám nezřízená smyslnost člověka hyperkulturního potřísnila svou hnusnou špínou, a kdo se opováží hájiti lidské právo přirozené, jest proskribován u pseudomravokárců jako člověk pouze smyslný. A lidé moderní, cynikové, nevěří již v pravou, obětavou, oddanou lásku — jim jest vše jen smyslnost a špína.«

»Jsme dětmi matek, a jsou-li nám naše matky osoby posvátné, k nimž žádná nízkost a špína lidská nedosahuje, jak můžeme farisejsky od sebe oddalovati svazky manželské, jak smíme se opovážiti před lidmi pokrytecky zapírat, ba odsuzovati ty city a touhy, jimiž právě matky naše matkami se staly?«

»Jeť povinností každého jednotlivce, státi se, pokud lze, spokojeným a šťastným. To není žádné sobectví, chtíti šťastným býti. Kdo jest spokojen a šťasten, rozsévá kolem sebe též blaženost a štěstí. Neštěstí a nespokojenost nečiní člověka lepším, naopak tvrdším, roztrpčenějším a drsnějším. Štěstí rodinné, klid, spořádané domácnosti jsou zřídla harmonické, vytrvalé a radostné práce, jež požehnání nese celému okolí. A toto vše má i na dále býti zákonem nám zakazováno?«

»Jak nyní věci stojí, tu naše mravokárná společnost s pohrdáním na učitelku pohlíží, která má známost s mužem, byť by tento poměr byl sebe čistší a opravdovější; cítí se oprávněnou k tomuto odsuzování, jelikož jsou učitelky — v celibatu. A to, co se od každé 18. leté žabky považuje za něco zcela přirozeného, stává se u nejintelligentnější, nejčestnější, nejsolidnější učitelky vlivem toho celibatu věcí podezřelou, nedovolenou. Jak nás to ponižuje!!«

»A přece jest mezi námi ještě dosti čteně učitelek, které si dosud hájí ten svůj celibát. Jsouť mnohé učitelky proti zrušení celibátu; jsou-li proti, musejí míti k tomu vážné důvody a tyto důvody shrnuty v jedno jsou, že zrušením celibatu budou zájmy učitelek poškozeny.«

»Kolegyně, dámy, jež se mnou stejně smýšlíte, pojdte, podejme si ruce a vnesme se spolu výše na stanovisko našeho práva všelidského; vnesme se spolu výše pod oblohu jasného uvědomění, pojdte a pomozte mi dokázati, že naše zájmy stavovské dají se srovnati se zájmy čistě lidskými a kde by se přece obě snad sraziti měly, tam že pak jest naší povinností hledati a ukázati cestu, kterak by se nové ty poměry upravití měly a musely.«

Potud citovaný úryvek.

Účelem mým jest, podrobiti rozumné úvaze slova neznámé autorky. Již nápis »Chceme zrušení celibátu« zní podivně, ne-li směšně. Učím již 20. rok, zákoník často pročítám, znám se s mnohými staršími učitelkami z Prahy a z Čech vůbec a odnikud neznám jediného paragrafu o celibatu učitelek ani na Moravě ani v Čechách. Jak lze tedy mluvit o zrušení něčeho, co není nařízeno? Ostatně Moravy se tato celá úvaha netýká, neboť u nás na Moravě, o kteréžto zemi české svobodomyslné listy venkoncem píší, že tu vládne klerikalismus a reakce, u nás se již pochopilo »vrcholení lidství — dáti vznik novým tvorům«, neboť se učitelkám napřád umožňuje dosíci tohoto »vrcholu« bez ohledu na to, je-li to škole ku prospěchu čili nic. — Proč pak užívá autorka cizího slova »pruderie« a nevyjádří se po česku slovem stydlivost, upejpavost? Tím prozrazuje, že nadchla francouzským mravem, — totiž snahou, aby všechno lidstvo žilo životem nižším, tělesným, hovic všem jeho náklonnostem, jakž jest přirozený způsob tvorů nemajících rozumné duše, která náklonnosti tělesné drží na úzdě a neumějících se ovládati.

A nyní k naší věci. Slečny učitelky chtějí se vdávati, ale nechtějí nechati stavu učitelského. A v tom záleží jejich celibat, že totiž úřady školské nechtějí povolit učitelkám provdati se a zároveň setrvati při učitelství a tak učitelky, nechtíce se vzdáti příjmů svých, musí se vzdáti vdávání. — Zde učitelky chtějí zastávati ne dvojí, ale několikerou. Chce býti ženou, hospodyní, matkou a učitelkou, ne-li také ještě správkyní školy! A toto všechno chcete svědomitě zastati? Jaká to nerozvážlivost, ne-li lehkovážnost! Když dojde učitelka (dle autorky řečeno) toho štěstí manželského a dojde vrcholu lidství, že totiž dá vznik novému tvoru, tu, podle zásad nynějších učitelek, není to vrcholem štěstí, neboť k tomu štěstí patří ještě učitelství, je-li pravda? Tu zajisté autorka zavrtí hlavou, že to není pravda. Věřím ráda a moji milí čtenářové jistě také věří.

Když Vám tedy stav mateřský ke štěstí postačí, a učitelství k tomu štěstí nenáleží, tedy se učitelství vzdějte a je po celibatě, neboť proti tomu žádný školní úřad nebude, abyste se provdaly, když učitelství necháte. — Tvrdí-li učitelky, že všechny ty úkoly, jež jim manželstvím a učitelstvím připadají, zastanou, pak jest to přetvářka, neupřímnost, lež.

Považme jen úkol ženy! Žena musí býti poddána muži, aby v manželství byl opravdový mír, láska a spokojenost. Kolikerou obětí musí žena zaplatiti lásku manželskou, mohla by nám leckterá žena pověděti, žena těžce zkoušená i taková, která je v manželství šťastná! Má býti hospodyní. Musí společné jmění umět rozdělit tak, aby na vše stačilo platiti hotovými a nevznikaly dluhy. Když pak učitelka ve škole jest zaměstnána, kdo vaří? Kuchařka nebo služebná. Sebe poctivější služebná a těch je dnes pořídku -- nemajíc dohledu, hospodaří na svůj vrub. Tu koupí špatné a drahé zboží, tu něco rozsype, tam rozbije, onde spálí a škoda stíhá škodu a sotva dvojí příjem stačí ulhraditi mnohou zbytečnou výlohu, které by nebylo, kdyby učitelka hospodařila si ve své domácnosti sama.

Autorka praví, že «kdo jest spokojen a šťasten, rozsívá kolem sebe též blaženost a štěstí.» -- Míni tedy, že svobodná učitelka jest nešťastná a vdaná šťastná? Náš venkovský lid říká: «Kdo vysoko leze, nízko si sedne.» Slečna autorka má moc vysoké -- totiž ideální mínění o štěstí manželském a věru bych jí nepřála zakusiti jeho všednosti. Co říci má žena, ne-učitelka, když její muž-učitel přijde ze školy všecek utýrán, usouzen, umluven, unaven: jednou je nenadálá inspekce zrovna, když to někde schází, jindy sedí děti netečně při vyučování a nijak jim to neleze do hlavy -- zase někdy, je to třeba po svátcích, jsou děti roztržité, nedávají pozor -- a téměř denně nějaká příčina k mrzutosti a rozčilení, oprava úloh, příprava na vyučování atd. atd. a on chudák je rád, že si trochu od toho odpočine a tu přijde k němu žena a vypyťává se: «Co ti mám nachystati k večeri; sháněli jsme, kde jsme mohli a nikde nic jsme nedostali. Musíš se dnes spokojiti» «Prosím tě, dej mi pokoj,» zpola zhurta, zpola prosebně, chytne se za hlavu, zvolá muž; vždyť ani nevím, kde mi hlava stojí. Vstane a jde raději do zahrádky, aby trochu schladil rozčilenou hlavu svoji. Za chvíli přijde žena s dítětem a prosí: »Mužičku, podrž mi trochu Josífka, vidíš, máme prádlo, kdy pak budem hotovy, nepomohu-li též?« A muž to učiní, mnohdy nerad a naponíná, aby to jen dlouho netrvalo, že má dnes ještě mnohé práce pro školu. — A teď si představme učitelku. Jsouc slabší konstituce, při stejné štrápací školního vyučování daleko více se unaví a přijdouc domů, co tu práce?! Vždyť v cizích rukou domácnost hýne. A chce-li ji učitelka udržeti, ó co tu sebezapření, co tu nadlidského namahání. A pak-li si s domácností žádné práce nečiní, pak povídej, co povídej, mne nepřesvědčíš, že je všechno

tak, jak by býti mělo. To není pravda, že je všecko dobře poklizeno, že je vždycky dobře uvařeno, že není prádlo v nepořádku a pod. Mluvila jsem s několika vdanými učitelkami, které na moji otázku, jak pak to vypadá ve Vaši, nebo ve Tvoji domácnosti? odpověděly jen významným pozdvížením očí, nebo zalomením rukama. Uprímnější doznaly, že si dvakrát týdně stelou lůžka, zametají v pokojích a utírají prach. Prádlo musí se dáti z domu. Je-li bílé, jest práno všelikými chemikáliemi, tak že se brzy rozpadá, nebo na venkově zažloutne prádlo špatným praním tak, že zvláště mužské prádlo nahražovati se musí brzy novým.

Nyní si představme vdanou učitelku, která jest matkou. S jakými nesnázemi zdravotními se potkávají matky v počátku svého mateřství. Matka taková straní se společnosti, by se nečinila jiným zjevnou. A učitelka? Bude-li pak s to učiniti ve škole zadosť svým těžkým povinnostem? Ani řeči! A při ledabylém konání povinností školních nastávají všelijaké nepříjemnosti, jež si učitelka musí potom nechat líbiti.

Zcela přirozeno, že si taková učitelka udělá dovolenou, jestiž nemocná — a když jí Pán Bůh obdaří dítkem, musí aspoň na čtvrt roku na dovolenou. To věru není od bláznů — míti dovolenou, bráti služné a ostatní členové sboru učitelského za ni aby pracovali!

Kdo pak se nyní zaručí, že ty »neděle« přejdou tak snadně a že se zase beze všeho bude moci odebrati do školy? Chyba lávky! Nezapře žádná vdaná učitelka, že mnohdy se jí těžko odcházelo z domu, z domácnosti, ve které jde všechno vzhůru nohama. Jak pak se jí to odejde od dítěte? Nehledíc k tomu, že si mnohá matka »neděle« odstůně dlouhou a těžkou nemocí, má ještě učitelka-matka tu starost, jak je ve škole za její nepřítomnosti, jaké poznámky bude jí slyšeti od těch, které za ni musí učit, k čemuž vrcholem nepříjemnosti bývá nějaký více méně úřední přípis buď správy školy nebo vyššího úřadu školního, že tehdy a tehdy vyprší její dovolená, a že úřad očekává, že toho a toho dne učitelka svůj úřad opět nastoupí. A přijde s obavou očekávaný ten den a učitelka s velikým sebezapřením potácí se — do školy.

Nepřipravená a plná úzkosti o své maličké, které celou noc plakalo přijde mezi cizí děti. Je nevyspaná, neví ani, kde začít. Její dítě — v rukou nezkušené chůvy. Co je s ním, pláče-li ještě? Vyučování do 11 hodin. Již po pul 2 hodině cítí v prsou bolestný tlak — O 10. hodině přijde chůva s dítětem. Dítě má hlad — ale kam se skrýti? Ve sborovně jsou učitelé a učitelky, pan nadučitel se na ni jaksi s pošika dívá, mrzí se na její dlouhou dovolenou, která v celé škole způsobila nesnáz ve všech třídách. Zahalí sebe a dítě šátkem a jak možno, v skrytu nasytí své dítě třeba na chodbě, někde pod schody, ve průvanu a přec ne beze svědků a odevzdá je chůvě. Již je dávno po přestávce, všude se učí, jen v její třídě děti hlomozí. Pan správce školy vejde a upozorňuje »paní učitelku«, aby zahájila svou hodinu. Matka musí odtrhnouti miláčka svého od nádra, na němž počalo právě mile podrímovati. Jsouc vytrhnuto z této libosti, dá se do křiku a matka, ač jí to srdce rvé, musí prchnouti do třídy mezi děti — cizí, které na ni čekají a které jsou příčinou, že matka musila opustiti dítě své. Co jí po těchto dětech? Trpkost a nelibost vkrádá se v srdce její, stává se netrpělivou a nemůže dočkati konce hodiny. O 5 minut později začala, o 5 minut dříve skončí, aby, jakmile zavzní zvonek 11 hod., páditi mohla k dítěti. O takových 10 minut přijdou děti školní častěji denně a tu musí autorka uznati, že se takto za měsíc neb za pul roku velmi mnoho času zmaří na úkor školy a ještě k tomu práce vykonaná byla beze vší náklonnosti a beze vší lásky k dětem, ježto všecku lásku učitelčinu zaujalo dítě vlastní.

Nelibý cit, jenž vzniká v srdci člověka uvědomělého, který dobře ví, co vykonati měl a nevykonal, ať již nemohl nebo nechtěl, dá se zvláště při útlocitu ženském s určitostí předpokládati. Na jedné straně nelibost, že nevykonal člověk povinnosti placené, na druhé, nelibost z nevykonané povinnosti mateřské, manželské, hospodyňské a jiné s těmito souvisící. — Která z těch výčitek svědomí jest trpčí? Která spíše se utlumí? Je to přece rozdíl, učiti z lásky a učiti pouze proto, že ty příjmy za to jsou tak nezbytné! Provdaná, vyučující učitelka nemůže u věci té rovnati se učitelce svobodné, která své srdce nemá pro nikoho jiného než pro svou školu a pro své děti. Milé učitelky, nehleďte štěstí tam, kde ho vskutku není. Vždyť máte ve škole tolik různých dětí, pozorujte, se kterými míváte nejvíce potíže? S takovými, kde matka musí z domu za výdělkem. V takových rodinách nemají děti žádného dozoru, tak že pustnou v chování a mravech. Nepřinesou úloh — žádný je k tomu nepobádá — nepřijdou mnohdy ani do školy, žádný z rodičů o tom neví, vždyť jim schází takřka anděl strážce! A Vy myslíte, že to bude ve Vašich domácnostech jinak vypadati, než tam, kde matka jde po výdělku a nechá dítky o samotě aneb svěřuje je cizím, nesvědomitým lidem? Ó nikoli, vždyť Vám nic jiného nezbude, než abyste za vyučování svěřily své dítky cizím, osobám služebným. A když Vám dítko onemocní? Co potom? Nedávno jeden můj pan kollega měl synáčka, jedináčka, nemocného záškrtem. Manželka jeho — není učitelkou — ošetřovala nemocné dítě až do úpadu. Manžel vystřídal ji v noci a bděl u dítěte, aby žena zase ve dne mohla obstarati domácnost. V domě je též služebná a ještě byla povolána babička, matka učitelova, a všichni vystáli tolik, že když vyšlo dítě z nebezpečí, ulehl otec a odstonal tu námahu a rozčilení horečkou, a sotva povstal, ulehla matka. A učitelka myslí, že to všechno tak lehce přestane a bude jen choditi do školy a vydělávat peníze! Jest to přec jen podivuhodná lehkovážnost, mysliti si, když se učitelka provdá a smí zároveň vyučovati, že tím zákon umožnil učitelce dosíci nevím jakého štěstí!

Zda-li pak ty zklamané naděje učiní tu provdanou, vyučující učitelku šťastnou? Co potom bude rozsévati učitelka kolem sebe, která myslila, že jí zrušení celibatu přinese vrchol štěstí a zatím se tak zklamala. A tu, prosím, připomínám věci, které se rozumí samy sebou, se kterými musí počítati každá žena i když má sebe hodnějšího manžela. Starost o tělesné blaho dítěte, o jeho vychování, starost o domácnost a muže, jest tak obsáhlá a veliká, že by ke konci tuto úvalu tak brzy nepřivedla a o níž připustí autorka, že vyžaduje ženiny obětavosti cele a ne z části.

Stane-li se »dopuštěním Božím«, že učitelka provdaná dítek nemá a ještě si to za »štěstí« pokládá, sama tím prozrazuje, že touha po stavu manželském neměla základ v ideálu státi se matkou, ale že příčiny ty byly zcela nízké. A jest-li manželství úmyslně bezdětné, pak jest to nejen nízkost, ale těžký hřích před Bohem, že učitelka vstoupila v manželství.

Pokud já znám provdané učitelky vyučující, z těch ani jedna neprovdala se z křesťanského úmyslu chtít býti matkou a zároveň prospět národu svým vyučováním, ale venkoncem zůstaly učitelkami jen a jen pro ty příjmy. Takové manželství založeno jest na zásadách lichých, falešných, špatných a nejméně křesťanských. Jsem též jednou ze mnohých, která si »svuj« celibat hájím, do něhož mne nikdo nenutil a mé důvody jsou, doufám s dostatek, v této úvaze uvedeny. Popsala jsem již tolik papíru těmito svými důvody a ještě jsem nepřišla k tomu, popsati důkladně všechna zanedbání školy provdanou učitelkou, tak jak je znám ze skutečných případů a všechny příčiny, jež činí manželství nešťastným pro přemnohé

nedostatky, jež mají mužové, pro přemnohé vady a poklesky manželů, pro přemnohé nechvalné vlastnosti otců, kteří si svými oteckými povinnostmi nenechají hlavu sešedivět, ale skládají vše jen na ženu. Co se jen dovede ženy natrýzniti muž, jemuž žádné jídlo není po chuti a neustále bručí: tu je něco přesoleno, tam nedosoleno, jednou je něčeho málo, podruhé je žena nehospodárná, jednou je příliš brzy navařeno, podruhé pozdě, brzy je jídlo vřelé a jindy zase studené. Kdo by chtěl libůstky mužů vypisovati, to by toho byla značná kniha. A jak je teprve tam, kde tyto libůstky stávají se hrubostmi? To je teprv štěstí, to se pak rozsévá po okolí, že ano?

Kdo nevstupuje v manželství se zásadami křesťanskými, s odevzdaností do vůle Boží s ustavičnou prosbou a modlitbou o pomoc a přispění Boží, ten břemena toho nesnese a manželé takoví brzy se rozejdou a neštěstí hotové.

Kdo však pokládá svátost stavu manželského za takovou, jakou ji nazval sv. Pavel — velikou v Kristu a církvi, ten, zvláště ta obětuje se jí cele, třeba ve strádání a s obětmi a nebaží po výdělku na úkor blaha rodinného. Znam rodinu chudou — otec zámečník pracující v továrně a matka vyučená košíkářka. Když si mně jednou stěžovali na skromný výdělek, tu jsem pravila k ženě: »Což, nemohla byste si zařídit pletárnu na koše? Doufám, že byste si také něco vydělala.« — »Nikoli,« skočil mně do řeči onen muž, »ať raději hledí vaření a opatruje náležitě děti; to bych se já nikdy rádne nenajedl přijda z práce domů a děti by opuštěné neměly žádné opatrnosti ani vychování.« Musila jsem jim dáti tajně i zjevně za pravdu a lituji velmi, že naše vzdělané učitelky nemají při vši své vzdělanosti ani tolik moudrých náhledů jako jednoduchý, prostý řemeslník. Nedávno jsem mluvila s jednou kolegyní, která též jest stoupenkyní té zásady, aby se učitelkám vdaným dovolovalo vyučovati a já na to pravím: »Kdyby nebylo těch příjmů, vdané učitelky by po škole netoužily,« a kolegyně pravila: »No toť se rozumí, že jen pro ty peníze chceme učiti, pro nic jiného.« A když jsem jedenkrát v jistém shromáždění mluvila proti vdaným učitelkám vyučujícím, hlavně proto, že vdané učitelky majíce živitele, neměly by ubíratí míst svobodným učitelkám, jež namnoze starati se musejí o chudou sestaranou matku neb otce, nevyspělé a osiřelé sourozence a pod. a vytýkala zvláště těm učitelkám, jež provdaly se, ne aby měly živitele, nýbrž aby byly živitelkami mužů svých a jak učitelky nedůstojné jest postavením a stářím nerovné manželství, tu dostala jsem od jedné kolegyně otevřený lístek, na němž neostýchala se napsati tato slova: »Nerozumíte, že štěstí a duševní převaha každého člověka záleží na přirozených zákonech — —« Nu, myslím si, toť trochu nepředložená upřímnost. Já jsem nikdy nemyslela o učitelkách, že by co jiného bylo příčinou, co je i jako provdané drží při škole, leda ty peníze, ty peníze, kterých všude napořád schází, a tu vidím, že jsou to též jiné příčiny, o kterých bych si před veřejností nebyla nikdy troufala mluvit, ježto jsem o svých kolegyních měla lepší mínění. Přirozené zákony! Což pak člověk — zvláště žena, žena katolická nezná zákonů nadpřirozených? Nemá člověk rozumné duše, aby se ovládal a pojal v uzdu »nadpřirozené zákony«?

Než dosti o tom. Svou úvahou chtěla jsem prospěti našemu stavu a jeho sociálním snahám a přála bych si, aby má slova byla rozumně uvážena a jen v dobrém smyslu vykládána.

Politická práva učitelek.

✓³ době, kdy volá se po doplnění, opravě a rozšíření volebního práva, slyšán buď i hlas na mnoze odstrkovaných družek našeho stavu — učitelek. Podáváme u volném překladu článek ze »Slovinského Učitele«, orgánu katolicky smýšlejících našich kolegů slovinských.*)

Nejznámější zásadou veřejného života jest, že práva mají odpovídati povinnostem. Kdo má veřejný úřad, převezme s ním i mnoho povinností, jimž musí vyhověti, poněvadž za ně veřejnosti jest odpověden. A kdo plní povinnosti veřejné má i nárok, aby měl tolik vlivu na veřejnost a veřejná práva, kolik toho vyžaduje jeho postavení ve společnosti.

Od této zásady vycházejíce soudíme i my o povinnostech a právech učitelek. Otázka ženská, jejíž důležitou částí jest postavení učitelek u veřejnosti, jen tak řešiti se musí, že přede vším uznati jest mravní důstojnost ženského pokolení. Zrovna však prohlašujeme, že stavíme se proti všeliké nerozumné, neodůvodněné a okázalé emancipaci žen, ježto vidíme v ní neuznávání veřejné mravnosti a pravého úkolu ženy, který v tom spočívá, že jest povolána žena za mateř a vychovatelku lidské společnosti.

Rovněž tak odpůrci jsme oněch úzkoprsých názorův, jež beze zřetele ku stávajícím poměrům vylučují ženu ze všelikého vlivu na veřejnost. Máme za to, že mají se dáti učitelkám ta práva u veřejném životě, jež odpovídají jejich veřejnému postavení jako vychovatelkám na veřejných školách.

Mezi politickými právy jest prvním právo volební. Jaké stanovisko zaujímáme k tomuto požadavku?

Pravili jsme, že mají veřejná práva býti úměrna postavení osoby u veřejnosti. Jakmile se dívka provdá, tvoří jednu morální osobu se svým mužem. Opustí vše a jde za ním. On má povinnost, aby se staral o chléb, pracuje doma, účastňuje se veřejných bojů jménem své rodiny, je zástupcem své ženy a svých dětí před zákonem a veřejností. Žena zase hospodáří v domě, vede domácnost a vychovává děti. Proto je zcela v duchu křesťanské rodiny spravedливо, aby všechny povinnosti a tudíž i práva na veřejnost měl muž a ne žena.

Otázka tato stala se palčivou zejména v Belgii, kdež už po leta hovoří se o opravě volebního řádu. Mezi různými předlohami a návrhy jest i ten, aby každá žena měla zrovna tak jeden volební hlas jako každý muž. Liberálové sice mnoho píší a vykládají, že chtějí zjednati ženám rovná práva s muži, avšak v této otázce sami jsou proti rovnoprávnosti žen. K tomu vede je ta jediná příčina, že by při vzájemné rovnoprávnosti žen s muži pozbyli mnoho svých posic. Vědí dobře, že nejsou ženy tak liberální jako muži. Ženy mají hlubší cit náboženský a mravní a proto by se mezi ženami těžko dala dobytí liberalní většina.

Nepokrytými mluvčími jsou v této příčině sociální demokrati, kteří dle svého programu toužíce po tom, aby odstraněn byl manželský svazek mezi mužem a ženou, a aby žena volně s mužem žiti mohla, důsledně se domáhají vzájemné rovnosti i pro své soudružky. Však sami vědí, že toho docíliti jim nelze.

Stanovisko katolíků v Belgii jest toto: Manželství jest posvátné, mezi mužem a manželkou jest nerozlučitelný svazek. Muž je nositelem

*) »Slovenski Učitelj L. II. str. 6. Ljubljana 15. marca 1901. — Politické pravice učiteljic od A.

veřejných práv za celou rodinu, proto netřeba, aby manželka zvláště hlasovala u veřejnosti, když každá morální osoba jenom jednu má hlavu. A bylo by tudíž škodlivě pro život rodinný, kdyby se politická agitace vnesla i do svatyně manželského svazku. Tím by zmizel domácí mír, vzájemným bojem stran zavleklo by se politické nepřátelství mezi manžela a manželku a škoda, kterou by tím život rodinný a veřejná mravnost utrpěla, byla by větší nežli případná výhoda plynoucí z hlasování žen.

Než uvažme, zda by tomu bylo tak i mezi učitelkami! Žena má býti vyloučena z politických práv, ale jenom z tolika, z kolika je vyloučena veřejných povinností. Jakmile je u veřejné službě, je nositelkou veřejných povinností a k tomu třeba míti zřetel při rozdělování práv. Jistě jest tedy po tomto vzhledu učitelka oprávněna nabývatí veřejných práv. Práví se sice, že kolegyně naše není schopna u veřejnosti býti činnou. A jak tedy, tážeme se, jest možno, že si samostatně vydělává chléb svůj? Může-li býti žena samotna královnou, může býti tím spíše voličkou. Vždyť učitelka jest před zákonem zrovna tak zodpovědna jako učitel. Tu se jí pranic nepromíjí, nepřihlíží se ku »slabšímu pokolení«, nýbrž zodpovědnost spočívá na ni stejně jako na učiteli. Proto pošetilá jest námitka, že jest mezi oběma rozdíl pokud se politických práv týče, když není mezi nimi rozdílu v plnění povinností stavu. Jediná výjimka jest, že muž podléhá povinnosti vojenské, kteréž jest žena prosta. A tu ještě mnoho jest mužů, kteří vojáky nejsou, nýbrž za to nějakou daň platí. A kdyby tu i učitelkám uložiti chtěli, padla by pak i poslední námitka, která by se mohla stavěti proti zavedení vzájemné politické rovnoprávnosti učitelů a učitelek.

Tak by to bylo s učitelkou, pokud jako učitelka u veřejném úřadě jest činna. Jakmile se provdá a stane se manželkou a matkou, pak změní se úplně obor její činnosti, a nastane tedy změna i v jejích povinnostech. Tím skutkem, kdy se nevěsta zřekne svého rodového jména a před světem od té doby se začne volati jménem mužovým, přestanou i její veřejná práva, jež by jí až do toho okamžiku náležela. Ztráta ona není tak ohromná a nevím, zda by se která příliš zdráhala jí nezeleti. Vždyť od té doby jest její úkol jako ženy v manželství mnohem vyšší nežli právo — voliti obstrukčníky.

Každý vidí, že v těchto názorech není nic nespravedlivého nebo stranického a přece bez konce téměř dějí se útoky na katolíky, že nepřejí ženě práv politických. My toho hájíme a zastáváme, aby práva dala se všem, veřejná pak těm, kdož u veřejné stojí službě. A čím vážnější jest postavení učitelek v našem družstvu, tím více mají ony nároků, aby se svých práv domáhaly a jich dosáhly.

Toť stanovisko katolicky smýšlejících učitelů slovinských; i my s ním souhlasíme a za své je přijímáme. »Dejte každému jeho právo, veřejná pak těm, kdož veřejný zastávají úřad«.

Rozhledy po současném umění výtvarném.

Utichly tajemné pohádky moravských stařenek, doznívají poslední tóny kouzelných zpěvánek, dcerečky naše nedovedou již básniti na plátně,

jak to dělávaly jejich matky, umění lidu našeho, jemuž tolik divili se učení Angličané na počátku 17. století, dokonává. Litovati jest toho dvojnásob, nejen proto, že v něm žil duch slovanský neporušený, že v něm tajil se hluboký symbol náboženský a obřadní, nýbrž i proto, že s ním odchází mnohý krásný obyčej a čistota mravů lidu našeho se zkaluje. — Svými uměleckými lidovými plody domohl by se národ náš čestného místa v dějinách světového umění, kdyby ohromná ta umělecká látka se sebrala, srovnala a v krásné formě veřejnosti podala. Ale pro politické boje, v nichž bratr bratra ubíjí, není na to kdy.

Morava má za to řadu umělců vyškolených, slavného jména, jako jsou: H. Schwaiger, Józka Úprka, Alfons Mucha, Max Švabinský, Alois Kalvoda a mnozí jiní. Avšak ti docházejí častěji uznání za hranicemi, než-li u svých vlastních.

Největší událost uměleckého světa českého jest založení umělecké galerie v Praze velkodušným panovníkem naším, jenž těmito krásnými slovy vystihl význam umění a jeho vliv na duši lidskou:

»S radostí podporoval jsem vždy výtvarné umění pro jejich mocný vliv na mysl a mravy lidu a zvláště zakládání ústavů, v nichž se takové umění pěstuje, zdálo se mi vždy z panovnických povinností mých nejkrásnější. Bylo by dalším znamenitým pokrokem, kdyby v hlavních městech zemských, jež dle daných podmínek mohou se považovati za středisko uměleckého vývoje, ale nemají dosud veřejných uměleckých galerií, vznikly sbírky obyvatelstvu snadno přístupné. Láska a smysl pro domácí umění našla by tu pevnou oporu a ideální city lidu nezanikající pramen povznesení. Oduševněn tímto přáním a vzhledem ke znamenitým, daleko za hranicemi vlasti uznaným výkonům žijících umělců z mého milovaného království českého, nařizuji zřízení galerie pro moderní malířství, plastiku a architekturu, jež potom stane se majetkem celého království českého, z prostředků, jež jsem k tomu účelu věnoval, v královském hlavním městě Praze a očekávám, že oba národní kmény budoucně na místě tomto budou závoditi pokojně svou bohatou způsobilostí pro zdar a rozkvět domácího umění.«

Umělecká galerie má tedy přispěti k tomu, aby talenty umělecké, jež často za hranicemi ocenění hledají, docházely uznání také doma. Umění má sblížovati oba kmény ku zdárnému spolupůsobení. Pěkný návrh podává »Čas«, aby galerie tato umístěna byla v královském hradě na Hradčanech.

Podobná umělecká galerie bude asi šlechtností císařovou v nejbližší době zřízena i ve Lvově.

15. dubna zemřel v Paříži velký mistr českého umění Václav Brožík. Starší generace oslavovala jej nadšeně, ale mladá generace umělců stála proti němu v posledních letech chladně, přímo s odporem. »Album Brožíkovo vydá »Zlatá Praha«.

Nešťastně zahynul mladý, nadaný krajinář český Lebeda. — Na Moravě pořádá spolek umělců »Manes« uměleckou výstavu v Brně, Prostějově a Kroměříži. — V redakci »Moravské Orlice« v Brně v Besedním domě zřízena byla galerie umělecká. Z našich umělců jsou zastoupeni: Józka a Fr. Úprka, Št. Lolek, Jar. Panuška, Cyrill Mandel, Boh. Jaroněk, Fr. Pečinka a Jan Šír. Obrazy a sochy možno si každodenně prohlédnouti.

Podobně redakce nového polského listu »Chimera« zamýšlí redakční místnosti otvírati občasným výstavám obrazů jednotlivých malířů neb celých skupin umělců jistého směru. Výstavy ty budou přístupny bezplatně, neboť mají přispěti k povznesení uměleckého vkusu.

V Berlíně otevřena byla počátkem dubna výstava Úprkova. Zatím co Němci kochají se uměním našeho mistra, oznamuje Úprka v novinách, že mu nelze započaté práce pro výstavy dokončiti, poněvadž je v Hroznové Lhotě na svém i své rodiny životě a majetku ohrožen. — Úprkova výstava bude převezena z Berlína do Kroměříže v měsíci květnu, kdež za protektorátu obecní rady bude uspořádána úplná výstava obrazů našeho slavného malíře.

Vyjednává se, aby české umění výtvarné bylo letos zastoupeno na letošní mezinárodní výstavě v Mnichově samostatným oddělením.

Alfons Mucha, Ivančický rodák, rytíř čestné legie, byl vyzván, aby maloval fresky pro nový chrám v Jerusalemě. Mucha přijal nabídku a odjede do Palestiny.

Fr. Bílek ilustruje knihu básní Březinových a vydá album kreseb »Otčenáš«.

Výši a dokonalost českého umění reprodukčního české grafické společnosti »Unie« demonstruje zejména album Jože Úprky, dále znamenitá reprodukce Jeneweinova »Moru« a vynikající světlotisky Holárkových »Reflexí z katechismu«. Reprodukční ústavy »Unie«, jichž ředitelem je cis. rada Vilém, vyřizují objednávky z Kahýry, Varny, Tiflisu, Lipska, Londýna, Paříže a t. d.

O umělecké vzdělání našich dětí dosud nestará se nikdo. Obrazy v našich školách jsou namnoze nevkusné, beze vší umělecké ceny, literatura dětská chatrná. Krásné reprodukce na př. Úprkových obrazů jsou pro naše školy, různým vydáním dosti obtížené, drahé. Průměrné dítě české nemá příležitosti, aby nazíralo na umělecká díla. Jinak tomu jest v cizině.

V Německu pořádají se umělecké výstavy, vztahující se na umělecké vychování mládeže; vedoucí myšlenka je »umění v životě dítěte.« Dobré této myšlénky ujal se zvláštní výbor z malířů, spisovatelů a učitelů, jenž usiluje o to, aby se dostal živel nazírání uměleckého do škol, kde dosud pěstuje se převahou živel pojmový. Dědictví Komenského vyslalo na výstavu do Berlína, jejíž jedna část věnována je umění v životě dítěte, kol. Petra, který vhodné publikace zakoupí a o své studijní cestě podá členstvu zprávu.

V Anglii vydávají se laciné, umělecké publikace k výzdobě domácnosti, škol, sirotčinců, dílen, továren a j. Steadova »Review of reviews« vydala na př. Rafaelovu Madonnu, některé obrazy Rossettiho, cyklus obrazů Murillových a t. d.

Podobně »Kunstwart« v Německu vydává po 25 fenikách umělecká díla Dürerova, Rembrandtova, Holbeinova, Uhdeova, Rafaelova, Richtrova, Tizianova a j.

Snad se časem i u nás najde vedle podniků výtvarných šlechtitý jednotlivec anebo družstvo, jež vydá umělecké a při tom laciné reprodukce vynikajících děl českých mistrů pro naše školy. Zatím jest to jen zbožné přání.

K.

Učme děti pozorovati krásu hvězdné oblohy!

Nečetní jsou jednotlivci i mezi inteligencí, kteří dovedou pocítiti dojem neskončené krásy oblohy nebeské, jak procítil na př. básník »Písní kosmických« a není také divu. Jmenujte mně, prosím, profesora, který Vás za Vašich studií vyvedl v zimní večer pod hvězdnou oblohu a slovy pravdivými a vroucími vylíčil Vám její krásy a upozornil Vás, že dílo tak mechanicky i estheticky uspořádané musí míti původce Velkého — Boha! Myslím, že jmenovati sotva dovedete.

Co víme o světech mimo naši zemi, toho jsme se dopracovali vlastním studiem a to namáhavým, neboť neměli jsme nástrojů astronomických, jen své oči a málo srozumitelné knihy. Netajme však svých vědomostí před svými žáky. Ušetřeme jim, čeho se nedostalo nám. Veďme je jasného večera pod klenbu nebeskou, neboť vykládati jim v lavicích školních o krásě oblohy nebeské, je práce zcela zbytečná. Neukazujme jim mnoho najednou, nepojaly by toho jejich útlé hlavičky, ale jedno po druhém. — Příležitost ku střídavému pozorování naskytuje se stále.

Zde příklad pro měsíc květen t. r.

V květnu můžeme ukázati dětem oběžnici, která jest naší zemi nejpodobnější, Marsa. Dostačí nám pouhé oko, máme-li dobré kukátko divadelní aneb dalekohled, tím lépe. Marsa najdeme snadno. Září z večera nad západním obzorem v souhvězdí lva červeným nápadným světlem. Poněvadž pak rychle se pohybuje, můžeme den za dnem pozorovati, jak se poloha jeho k ostatním hvězdám mění.

Mars jest o polovici menší nežli naše zeměkoule. Jeho vzdálenost od slunce jest však větší, proto musí okolo slunce vykonati delší cestu nežli naše země; vykoná ji za rok a 11 měsíců. Pro větší vzdálenost jest na něm i světlo sluneční slabší nežli na zemi. Osu má nakloněnou jako země a ve 24 a půl hod. otočí se jednou kolem sebe.

I jinak jest naší zemi velmi podoben. Má prý též ovzduší, v němž plují mraky a dují větry. Hvězdáři domnívají se na něm viděti moře i pevniny, takže i dopodrobnou jeho mapu nakreslili. Má prý i podnebí různá, kraje horké na rovníku a studené kolem točen. Dalekohledem jest viděti sněh, který se bělá na jeho točnách. Jsou prý tam i rostliny a dokonce i zvířata a lidé. A rostliny dokonce všechny červené. Mars má dva souputníky, jež neskadno jest spatřiti.

Mnoho se již psalo o rovnoběžných stokách či kanálech, jež astronomové na marsu objevili. Dle švédského astronoma Törnebohna jsou to kraje vodami bohaté a porostlé bujným rostlinstvem. Kraje světlé jsou prý pouště.

Hvězdář Schiaparelli myslí, že jsou to umělé zavodňovací stoky.

Jiný astronom Brenner se domnívá, že jsou to umělé hráze až 200 km. široké, jimiž voda proudí.*)

*) Před nedávnem v Londýně ukazoval kočující astronom lidu dalekohledem Marsa s jeho kanály, ostrovy a mořem. Za jeden penny mohl každý, kdož přistrčil k dalekohledu oko, viděti tuto oběžnici a její zajímavosti. Chytrák ten měl zvláštní dalekohled. Bylo v něm zvětšovací sklo, za ním mapa Marsa, jak ji hvězdáři vydali, která byla osvětlena světlem, vycházejícím z lampičky ve vnitru dalekohledu. V zadu byl dalekohled zastřen. Poněvadž dalekohled ukazoval k nebi, myslili diváci, že skutečně vidí hvězdu válečného boha.

Avšak v nejnovější době daleko střízlivěji pozoruje se tato zajímavá oběžnice. Zvláště poukazuje se na nedostatek vzduchu, jaký dýcháme my.

Z ostatních oběžnic lze v květnu pozorovati tyto: Jupitera a Saturna, jež vycházejí k půlnoci a jsou stále blízko sebe v souhvězdí Střelce.

Uran je v souhvězdí Hadonoše a vychází k 9. hod. večerní.

Merkur i Neptun jsou blízko slunce, i Venuše zapadá hned po slunci, proto jich viděti nelze. — Napsal jsem stručně to, co může útlé naše svěření zajímati a nezbyvá mně nežli na konec podati několik slov velkého myslitele, umělce a spisovatele Jana Ruskina:

»Mocnost náhody jest sice velká, ale není umělecká, — neboť velmi nesnadno je nám pozorovati obraz mistra a popírati při prvním pohledu, že by nebylo Mistra.«

Málo slovy vysloven jeho důkaz Boha.

.4.

Zprávy.

Říšská rada. 18. dubna podala něm. strana lidová interpelaci o převzetí protektorátu J. V. arcivévody Františka Ferdinanda nad katolickým spolkem školským. V interpelaci se praví: Spolek ten je bojovný, klerikální spolek, jenž si vytknul potírat školský zákon říšský. Převzetí protektorátu toho spolku způsobilo živé znepokojení, poněvadž spolek ten je nebezpečný pro stát a společnost. — Katolický spolek školský má přes 46.000 členů. Mimo jiné ústavy vydržuje katolický učitelský seminář ve Währingu na Dunaji, který má na 600 chovanců. — Na posledním jeho sjezdu v měsíci březnu ostře posouzeny byly vady nynější školy a odsouzeno protináboženské hnutí.

Reforma měšťanské školy. Předsednictvo rakouského svazu učitelů měšťanských škol sdělilo v minulých dnech s ministrem vyučování přání učitelstva měšť. škol ve příčině reformy měšťanské školy. — Reforma má býti založena zvláště na těchto zásadách: 1. Měšťanské škole má příslušet právo, aby poslala žáka zpět do obecné školy; vykazuje-li špatný prospěch nebo navštěvuje-li nedbale školu. — 2. Největší počet žáků jedné třídy nesmí překročiti číslici 50. — 3. Měšťanská škola má býti rozšířena fakultativní 4. třídou, v jejíž učebné osnově by byly povinné předměty algebra a frančina. — 4. Vysvědčení mají býti přiměřeně reformována. — 5. Absolventům měšťan. škol má býti přiznáno právo ke vstupu do škol středních (vyšších?), odborných a kadetních.

Hrozný obraz bídy učitelské v Čechách prošel denními listy: tichý, mírný, příčinlivý, svrchovaně nešťastný řídící učitel z Budislavi Fr. Houska, otec sedmi dětí, nemoha snést bídy své rodiny, sáhl sobě na život! Mladočeští zástupcové lidu po tři léta odkládají řešení otázky učitelské a žurnalistika, která tak zastala se stávkujícího pomocného personálu v Národním divadle, ve prospěch učitelstva nepronesla důrazného slova. Je již opravdu svrchovaný čas, aby spravedlivé požadavky českého učitelstva byly splněny.

Pokrokové učitelstvo na sjezdu 18. února t. r. v Brně usneslo se: 1. Okresní knihovny učitelské buďte zrušeny, poněvadž vzdělání učitelstva svým obsahem nedostačují a učitelstvo jich proto také velmi málo užívá. Dotace okresním knihov-

nám učitelským poskytované buďte věnovány jednotné knihovně universitní v Olomouci, ze které by učitelstvo moravské mohlo své vzdělání čerpati. Budiž učitelstvu poskytnuta možnost používati též universitních knihoven v Praze a ve Vídni. 2. Nechť všechny učitelské jednoty žádají ústřední výbor, by podal žádost o roční dotaci 10.000 zl., které by se rozdělily na 100 stipendií po 100 zl. jednotlivým, vždy ovšem jiným, učitelům poskytovaných k návštěvě obrazáren, museí, knihoven a aby pomocí těchto stipendií učitelstvu byla poskytnuta možnost cestovati. 3. V zásadě přijato: Vydáván buď jednotný vědecko-paedagogický dobře řízený a všestranný sborník, který by vyhovoval vědeckým požadavkům učitelstva. V tomto směru zatím buďte »Paedagogické Rozhledy.« Dále přijato: 1. Učitelstvo moravské usiluj vším možným způsobem o to, aby na Moravě konány byly universitní kursy prázdninové. 2. Učitelstvo moravské požádej vysoký sněm za poskytování každoroční subvence, z níž podporováni by byli jednotliví učitelé, každým rokem jiní, kteří by navštěvovali universitní kursy stejným počtem a stejnou měrou z každého okresu. 3. S provedením a řízením celé akce buď za podpory všech jednot pověřen Ústřední výbor jednot učitelských na Moravě. Na témže sjezdě vyslovil Úlehla, že naše škola se nepovznese, dokud nepůjdou ke školství lidé nadaní s akademickým vzděláním. — Naše mínění: Méně velkých slov, ale více práce a lásky!

Okr. školní rada v Uher. Brodě vydala výnos, jímž odsuzuje jednání takových žadatelů o místa, kteří obcházejí a žádostmi obtěžují členy místních i c. k. okresních školních rad jako jednání stavu učitelského nedůstojné. Učitelstvo nemělo by čekat na podobné výnosy, mělo by nepřekněného obcházení zanechat samo.

Organisace učitelská v království Českém. Plzeňské učitelstvo na valné schůzi 16. března prohlásilo, že vystupuje z dosavadní organisace Ústřed. spolku a že zamýšlí ustaviti se jako zvláštní spolek. Nyní dochází zpráva, že veškeré učitelstvo obecných a měšťanských škol v Českém Brodě také vystoupilo.

Výkonný výbor německého učitelského svazu rakouského jednohlasně zamítl návrh, aby zřízen byl říšský svaz všech učitelských jednot z Rakouska bez rozdílu národnosti.

Rakouské university. Podle výkazu ministerstva vyučování, vydaného dne 31. prosince 1900, mělo 8 universit 17.132 posluchačů. Z toho připadlo na universitu vídeňskou 6133, na českou universitu v Praze 3188, ve Lvově 2058, ve Št. Hradci 1566, v Krakově 1380, na německou universitu v Praze 1314, v Inšbrucku 1011 a v Černovicích 432. Z toho zřejmo, že z české university, která stojí co do návštěvy na druhém místě za vídeňskou, možno by bylo nadělati dvě štýrsko-hradecké, bezmála tři německé university pražské, tři německé inšprucké a skoro sedm německých universit černovických. Je tudíž právo na druhou českou universitu proti universitám německým co do frekvence prokázáno. Nad to pak z německých universit musila by býti odečtena ještě číslice slovanských posluchačů, zvláště Čechů. Všecko tudíž volá po zřízení druhé university české. (Našinec.)

Na manifestační schůzi o zřízení české university na Moravě v Hodoníně v pondělí velikonoční poukázal dr. Stojan na to, že bojí-li se vláda, že bychom neměli dosti sil professorských, že nám ihned může dáti universitu, poněvadž těch máme dosti, že druhé university si přejeme, aby se tříbily názory, že nám jí třeba v ohledu národním, a že se jí katolíci nestrachují, protože pravá věda víře neodporuje.

Sv. Jan de la Salle: »Musíme se mnoho modliti za ony své žáky, na kterých vidíme malou náchylnost ku zbožnosti, aby jim Bůh dal poznati, co prospívá jejich spáse.«

Drobnosti. Bulharští učitelé a učitelky dleli 12. a 13. dubna v Praze. Na jejich počest pořádal pražský »Komenský« přátelský večírek. — Císařským rozhodnutím povoluje se vysokým školám technickým udíleti hodnosti doktorské — Padesátileté

jubileum slavily 3. března realky, neboť právě před půl stoletím vydána byla nová organizační osnova pro tyto školy. — Zemská školní rada dolnorakouská usnesla se po vzrušené debatě většinou tři hlasů, že disciplinární nález vynesený nad říšským poslancem učitelem Seitzem okresní školní radou vídeňskou má býti zrušen. Nebude tedy propuštěn, ale je prý degradován na podučitele. — Zákon protiřeholní přijat byl ve Francii 303 proti 224 hlasům. Členové řeholí státem neuznaných nesmí vyučovati děti. Z toho mají u nás největší radost strany, které mají v programu : s v o b o d u s l o v a ! — Podle »Neue freie Presse« bude delegacím předložen požadavek na nová děla, jež budou státí asi 135 millionů korun.

Časopisy redakci zasláné :

Skolnictwo. Organ učitelů lidových. Vychází v Novém Sączu 5., 15. a 25. každého měsíce. Roční předplatné 8 korun. Obsah věcný a časový.

Rodinné vychování. Redaktor prof. Jos. Šauer z Augenburgu v Praze (v č. 567-III.). List dobrý pro křesťanské rodiny. 2 koruny ročně.

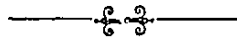
Život. List pro výchovu v rodině, škole a společnosti. Vydává J. Pelcl, Vinohrady, Šum. ul. 984. Z obsahu vyjímáme: Příspěvek ku psychologickému pozorování školní mládeže od Šmídka. Pestalozziovy myšlenky o vzdělání dělníkův a socialni otázce a t. d.

Obzor. Redaktor Vlad. Štastný v Brně. Předplatné celoroční 4 koruny. Obsah pestrý a zajímavý.

Rozvoj. Revue pro veřejný život, vědu, literaturu a umění. Redakce v Praze, Žižkov, Krásova ulice číslo 737.

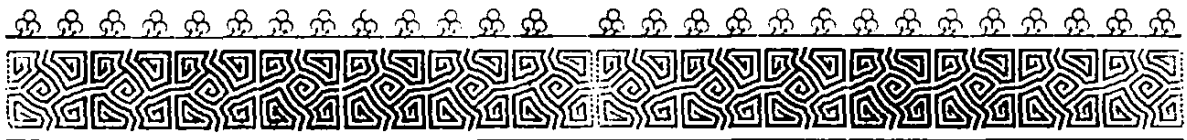
Časopis učitelk. Redakce v Slaném. Ženská otázka. Lidové přednášky české university. Příloha: Škola ženských ručních prací.

Škola našeho venkova. Redaktor Josef Smrtka ve Velké Čermné u Borohrádku. Obsah bohatý.

Listárna redakční.

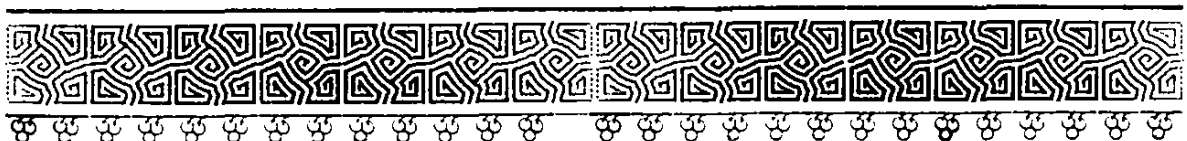
Poněvadž o osmém sjezdu proti alkoholismu ve Vídni psaly všechny denní listy, nepodáváme podrobné zprávy ve „Vychovatelských Listech“; postup boje proti alkoholismu stále budeme bedlivě sledovati.

P. T.

➡ Kdo si ponechá toto a následující čísla „Vychovatelských Listů“, považován bude za odběratele. ➡

Vydavatelstvo.

Pozvání
na
VALNOU SCHŮZI

„Jubilejní
jedin. lidumilů“ na Moravě,

která se odbývali bude
v neděli dne 2. června 1901
o 2. hod. odpo.

v Besedním domě v Brně.

PROGRAM :

1. Zahájení.
2. Volba zapisovatele a 2 verifikatorů.
3. Čtení protokolu.
4. Zpráva jednatelská, účetní a pokladní.
5. Volba starosty výboru.
6. Volba 7 členů výboru, 5 náhradníků a 1 přehlížitele účtů.
7. Volné návrhy.

Za „Jub. jednotu lidumilů“ :

JAN JANDA,
t. č. jednatel.

JOSEF LOŠŤÁK,
t. č. starosta.

Angelo Mosso:

Tělesná výchova ✻
mládeže ✻ ✻ ✻

Za 1 K 60 h, váz. 2 K 30 h.

G. Tarde:

Zákony sociální . .

Za 1 K, vázané 1 K 70 h.

U nakladatele

J. PELCLA, Vinohrady,
Šum. ul. 984.

Učitel'ská Zádruha na Moravě

zapsané společenstvo s obmezeným ručením
se sídlem v **Hulíně,**

přijímá vklady na spořitelní knížky a úrokuje je 4°/_o.

C. k. daň důchodkovou platí spolek sám, aniž by ji vkladatelům srážel.

Poskytuje zápůjčky svým členům na směnky a dluhopisy na 5¹/₂% za velmi příznivých podmínek.

K zaslání peněz poštou vydá Zádruha na požádání složní listy poštovní spořitelny.

Kdo pomoci potřebuje, ať obrátí se s celou důvěrou na starostu spolku p. **Jana F. Kofnka,** správce školy v Částkové u Uh. Brodu.

K dotazům budiž přiložena
známka 20 hal. na odpověď.

Představenstvo.

Vychovatel'ské Listy vycházejí dvakrát za měsíc (5. a 20.)

Předplatné na rok obnáší 6 K.

Redakci vede Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích. — Admini-
strace: Marie Chytilová, učitelka v Brně, Veselá ulice č. 13; posch. II., dvéře 10.

Nákladem spolku Katolických učitelů na Moravě.

Rukopisy, pak časopisy a knihy k posouzení a doporučení račte zasílati Al. Adamcovi,
učiteli měšť. školy v Ivančicích.

Všecky příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.